

EVDE ÇOCUKLARI BEKLEYEN TEHLİKELER: EV KAZALARI

Öğr. Gör. Dr. Raziye Günay Bilaloğlu

Ç. Ü. Adana Meslek Yüksekokulu
Çocuk Gelişimi Programı

Bir evin içinde ya da ona ait çevrede meydana gelen kazalara ev kazaları denir. Ev kazaları, kaza çeşitleri arasında önemi gittikçe artmakta olup, bir evin içinde veya bahçesinde, havuzunda ve garajında meydana gelen, çoğunlukla önlenemez olaylardır. Ülkeden ülkeye ve yaş gruplarına göre oranları değişmekle birlikte ev kazaları tüm kazaların %25'ini oluşturmaktadır. Ev kazaları yaralanma, sakatlanma ve ölüme yol açabileceği için önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmaktadır. Ev kazaları ile en çok çocuklar, yaşlılar ve fiziksel, zihinsel veya sosyal engelliler karşılaşmaktadırlar. Özellikle okul öncesi dönemde evde olan çocuklar ev kazaları ile daha çok karşı karşıya kalmaktadır. 0-6 yaş grubu çocukların ev kazası geçirme durumları %38,4 ile ailedeki diğer bireyler arasında ilk sırada yer almaktadır. Zamanlarının çoğunu evde geçiren, aynı zamanda çevrelerini keşfetme ve öğrenme konularındaki merakları, büyükleri taklit etme özellikleri, devamlı hareket halinde olmaları, tehlikelerin bilincinde olmamaları, çevresel risklere duyarlı ve açık olmaları, deneyim olmadığı için her şeyi ağzına götürme alışkanlığı ve kazalardan kendilerini koruyabilecek gelişimsel beceriye henüz yeterince sahip olamamaları sebebiyle 0-6 yaş grubu çocuk kazaya uğrama oranı en yüksek grubu oluşturmaktadır.

0-6 yaş çocukları gelişimsel özellikleri nedeniyle kendilerini kazalardan koruyamazlar. Okul öncesi çocuklarının kendileri için çevrenin güvenli hale getirilmesi ve kazalardan korunmaları için yetişkinlerin yardım ve desteğine ihtiyacı vardır. Bu yetişkinler de çoğunlukla çocuğun anne babası veya ona bakım veren kişilerdir.

En Sık Görülen Ev Kazaları

Zehirlenmeler: Zehirlenmeler emekleme çağı ile 5 yaş arası çocuklarda sık görülen ev kazasıdır. Bu yaş grubu çocuklarda fazla merak, öğrenme isteği, buldukları her şeyi ağızlarına götürme ve büyükleri taklit söz konusudur. Zehirlenmelerin birçoğu ilaçlardan ileri gelir. Daha sonra kullanılan temizlik

malzemeleri, kozmetik ürünler, oyuncaklar, tarım ve sanayi ürünleri, bitkiler ve hayvan ısırıklarıdır. Zararsız zehirlenmelerin ölümlerle sonuçlanması nadir görülür. Ortada ve çocukların ulaşacağı yerde bırakılan ilaçlar çocuklar için tam bir tehlike kaynağıdır. Ayrıca ülkemizde soba tütmesi, gazlı ocaklar ve şofben kullanımına bağlı, dumandan boğulma ve karbonmonoksit zehirlenmeleri de sık görülmektedir.

Merdiven ve Balkon Kazaları: Özellikle yazın yanlışlıkla açık bırakılan balkon ve sokak kapıları, düşme sonucu ciddi sakatlıklara ve ölümlere neden olabiliyor.

Kesici Delici Aletlerle Yaralanma: Bıçak, çakı, iğne ve cam kırıkları en sık rastlanan yaralanma nedenleri. Bunların erişilemeyecek şekilde saklanması ve temizlenmeleri gerekir.

Boğulmalar: Ortada bırakılan yarı dolu bir temizlik kovaşında bile çocuklar birkaç saniye içinde boğulabilir. Bu nedenle havuz, su kovası, küvet gibi tehlikeli noktalara dikkat edilmeli. Doğalgaz veya soba dumanında zehirlenme sonucu boğulmalar da dikkate alınmalıdır. Suda boğulmalar en sık yaz aylarında görülür. Evlerde boğulmalar 2 ile 5 yaş arasında bahçe havuzlarında ortaya çıkar. 6 ile 12 yaş arası ise yanlışlıkla düşmelerden dolayı boğulmalar söz konusudur. Ayrıca çocuklarda yanlış yatış veya yanlış duruş nedeniyle boğulmalar da sık görülebilmektedir.

Vücutta Yabancı Cisim: Daha çok, yabancı cismin buruna sokulması, nefes borusuna kaçması şeklinde olur. Okul öncesi dönemde çocuklar fındık, fıstık, leblebi gibi yiyecekleri ve küçük kağıt parçaları, pamuk gibi nesnelere burunlarına veya kulaklarına sokabilirler. Ayrıca küçük çocuklarda leblebi, fındık, fıstık, draje şeklindeki şekerler gibi küçük taneli sert yiyeceklerin, kabuklu yiyeceklerin kabukları gibi gıda maddelerinin, madeni para, bilye, küpe vida gibi nesnelere yutulması boğulmaya da neden olmaktadır.

Düşme ve Çarpmalar: Düşmeler daha çok masa, koltuk, mama sandalyesi gibi eşyalardan, merdivenden, ranzadan, beşikten, balkon ve pencereden, kaygan ve uygun olmayan zeminden, yürüteçlerden düşme ile olmaktadır. Ayrıca çocukların bilinçsizce taşınması, salıncaklarda kontrolsüz sallanması, yüksek kapı eşikleri, uygun aydınlatılmayan mekânlar da düşme sebepleri olabilmektedir. Çocukların kavrama yetenekleri ve tehlikeyi

önleyecek vücut koordinasyonlarını henüz kazanamamış olmaları ve kaygan zeminde ani ve hızlı hareket etmeleri, mobilyaların üzerine çıkmak istemeleri ve bunların üzerinden atlamaları, küvetler, merdivenler, düşmeye sebep olan en önemli nedenlerdendir.

Yanıklar: Çocuklu evlerde kural olarak ocağın uzak alanları kullanılmalıdır. Kaynar su, süt ve çay yanıkları en sık görülen kazalardandır.

Kimyasal Yemek Borusu Yanıkları: Ev işlerinde kullanılan çözücüler, bulaşık makinesi deterjanları, lavabo açıcılar ağza alındıktan sonra geri dönüşü olmayan yanıklara neden olur; çocuk kurtulsa bile ömür boyu yapay bir yemek borusuyla beslenmek zorunda kalabilir. Bu ürünler orijinal kaplarında saklanmalıdır. Bu ürünler kola veya su şişesine konursa bunların kimyasal maddeler olduğunu fark edemeyip içebilirler.

Ateşli Silahlar: Çocukların sağlığı açısından ateşli silahlar büyük tehlikeler taşır. Çünkü çocuk her şeyi merak etme döneminde olduğundan evde bulunan silahı da merak edip bakmak isteyecektir. Bu yüzden her zaman silah boş saklanmalı ve kurşunlar silahtan ayrı tutulmalıdır. Çocukların ulaşamayacağı bir yerde saklanmalıdır. Özellikle çocukların yanında asla silah, bıçak gibi şeyler çıkarılmamalıdır.

Elektrik Kazaları: Çocuklar için çok büyük kazalara neden olabilir. Bu yüzden, evde bulunan elektrik tesisatı sürekli kontrol edilmelidir. Evde açık elektrik kablosu vb. bırakılmamalıdır. Elektrik prizleri kapakla kapatılmalıdır.

Çocukların Oynadığı Oyuncaklar: Oyuncaklar çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olmalıdır. Çünkü küçük parçalı oyuncaklar ağza alındığında çocuklarda boğulmalara neden olmaktadır.

Ev Kazalarını Önlemek için Alınabilecek Önlemler

- Ev kazalarında, merdivenler, pencereler ve mobilyalar çocuklar için risk faktörlerinin başında gelir. Bu nedenle pencere önüne eşya konulmaması, pencerelerde parmaklık olması ve çocuğun yatağının kenarlarının korkuluklu olması gerekir.
- Bebeğinizi asla yalnız bırakmayın ve bebeğin üstüne boncuk, emzik vb. şeyler takmayın.
- Dış kapı ve bahçe kapısını mümkün olduğunca kilitli tutmaya dikkat edin.
- Elektrik çarpmalarından korunmak için evde açık elektrik kablosu ve priz bırakmayın. Elektrik prizlerine kapak takın veya prizleri çocukların erişemeyeceği yüksekliğe aldırın. Açıkta olan elektrik kablosu varsa kapatın
- Yanıcı maddeleri (kibrit, çakmak vb.) ortada bırakmayın ve saklamaya özen gösterin.
- Merdiven ve çocuğun yatağının kenarlarına koruyucu bariyerlerin olmasına dikkat edin.
- Çocuğun oynadığı oyuncakları sürekli kontrol edin ve eksik parça olup olmadığına bakın.
- Halı ve paspasların kaymaması için bunların altına koruyucu maddeler koyun.
- Tehlike doğurabilecek bütün aletleri (bıçak, cam kaplar gibi) çocukların ulaşamayacakları yerlere kaldırın.
- Yanıklardan korunmak için çocuğunuzu soba yanında bırakmayınız. Ulaşılabilir yerlerde kaynar su dolu kap, kova, tencere v.b. ile fişe takılı ütü bulundurmuyunuz. Masada ve ocakta tencerenin, tavanın sapını içe dönük tutunuz.
- Sıcak plakaların ya da yakıcı aletlerin etrafında güvenlik önlemleri alın.
- Çocukların uzanabileceği yerlerde sıcak sıvılar ve yemek bırakmayın.
- Dolapları ve çekmeceleri her zaman kapalı tutun, güvenliğe yönelik malzemeler kullanın.
- Buzdolabı, çamaşır makinesi, fırın, bulaşık makinesi gibi elektrikli ev aletlerinin kapakları zor açılan türden olmalıdır. Yine de özel güvenlik kilitleri kullanılması önerilebilir.
- İlaçları, temizlik malzemeleri ile böcek ve fare zehirlerini çocukların ulaşamayacağı yüksek ve kapalı yerlere koyun. Bu malzemelerin çoğunun kokusu ve rengi çocukları cezbedebilir ve hemen hepsi zehirlenmelere yol açan maddelerdir. Temizlik malzemelerini (esans, deterjan vb.) kesinlikle kendi kaplarında saklayın, içecek (su, kola şişesi gibi) şişelerinde saklamayın.
- Plastik poşetleri ortada bırakmayın. Çocuklar bunlarla da boğulabilirler.
- Yere dökülen herhangi bir sıvıyı derhal silin. Böylece kayıp düşmeler ve kazalar önlenir.

- Kaygan zeminlere önlem alınması, yürüme yolu üzerindeki halı, kilim, küçük sehpa, aksesuar v.b. eşyanın kaldırılması kayarak veya takılarak düşme tehlikesini azaltır. Ayrıca evdeki sert köşelere yumuşak yastık bağlanması çocuklar için iyi bir önlem olabilir.
- Çocukların evde boğulmalarını önlemek için boğaza kaçabilecek kuruyemiş, şeker, toplu iğne, boncuk, mücevher, düğme, sosis gibi şeyleri ortada bırakmayın.
- Suda boğulmaların önüne geçebilmek için kovada, leğende, küvette su unutulmaması çok önemlidir. Çocukları yıkanma sırasında asla yalnız bırakmayın, kapıya, telefona bakmak için dahi yanından ayrılmayın.
- Zehirlenmeleri önlemek için tarihi geçmiş gıda ve ilaçlar derhal atın.
- Ateşli silahlarınızı evin gizli ve kilitli bir bölümünde bulundurunuz. Silahınız boş ve emniyeti kapalı olsun. Silahınızı çocuğunuzun önünde temizlemeyiniz.

İlkyardım nasıl yapılmalı?

Yanıklar: Hafif yanıklarda yanan yeri yalnızca 15 dakika soğuk su altında soğutulmalıdır. Yanık yerini yapışkan olmayan temiz bir bezle kapatılmalıdır. Derideki hasarı arttıracığından üzerine buz konulmamalı, pamukla kapatılmamalı, yanan yere hiçbir şey sürülmemeli, dokunulmamalı, deri soyulmamalıdır.

Ağır yanık ve haşlanmalarda yanık yerindeki ağrı geçene kadar üzerine bol soğuk su dökülmelidir. Yanık yerindeki giysiler çıkarılmalı ancak yara üzerine yapışmış olan giysi ve yabancı maddeler varsa bunlar kesinlikle çekip alınmamalıdır. Sıvı dolu kese patlatılmamalıdır. Yara yerine hiçbir şey sürülmemeli ve çocuk en kısa zamanda hastaneye götürülmelidir.

Yaralanmalar (Ezilmeler-Sıyrıklar-Kesikler-Delici Alet Batması-Kırıklar): Sadece ezilme var ve deri bütünlüğü bozulmamışsa ezik bölgesine buz uygulaması yapılmalıdır. Ancak yara yerine buz doğrudan uygulanmamalı, buz torbası içinde veya bir beze sararak yara yerine baskı yapılmalıdır. Sıyrıklarda yara yeri ılık sabunlu su ile yıkanarak üzerindeki yabancı maddeler temizlenmelidir. Eğer yara yerinde kanama varsa temiz bir bezle basınç yapılmalıdır.

Kesiklerde yara yeri ılık sabunlu suyla yıkanmalı ve daha sonra yara yeri temiz ve kuru tutulmalıdır. Bunun için küçük bir bandaj kullanılabilir. Yara temizliğinde veya kapatılmasında pamuk kullanılmamalıdır. Eğer yara yerinde şişlik, kızarıklık, ısı artması, iltihap gibi belirtiler varsa sağlık görevlilerine/merkezine gitmek gerekir. Eğer kesik büyükse ve kanama daha

şiddetliyse, kanamayı durdurmak için temiz bir bez veya gazlı bezle sıkıca yara yerine bastırılmalıdır. Kanama devam ederse, ilk yara bezi değiştirilmeden üzerine yeni bezler eklenerek sıkıca sarılmalıdır.

Delici alet yaralanmalarında (bıçak, kalem, sopa, şiş gibi cisimlerin vücuda batması) batan cisim çevre dokulara verdiği zararı ve kanamayı arttıracığı için kesinlikle yerinden çıkarılmamalıdır. Cismin hareket etmesini önlemek için etrafı bir sargı bezi veya kumaşla desteklenerek sarılmalıdır. Cismin çok uzun olduğu durumlarda ucu kesilerek kısaltılabilir. Çocuğun hareketsiz kalması sağlanarak en kısa zamanda bir sağlık kuruluşuna ulaştırılması veya sağlık ekiplerinin olay yerine ulaşması sağlanmalıdır.

Kırıklarda kanamayı durdurmak, şişliği ve ağrıyı azaltmak, çevre dokuların daha fazla zarar görmesini önlemek için kırık bölgesi sabitlenmelidir. Bunun için tahta, cetvel, kalın dergi veya kitap kullanılabilir. Derinin zedelenmesini önlemek için deri ile sabitlemek için kullanılan nesne arasına pamuk, bez gibi yumuşak bir şey yerleştirilmelidir. Sabitlemek amacıyla kullanılan malzeme kırık kemiğin altındaki ve üstündeki eklemi kaplayacak şekilde olmalıdır. Kırık bölgesinde kanama varsa üzerine temiz bir bez konularak basınç uygulanır.

Elektrik çarpması: Önce elektrik sigortadan kesilmelidir. Kalın tahta veya gazete destesi üzerine basarak ve tahta sopa kullanarak çocuk çekilmelidir. Çocuk akımdan kurtarıldıktan sonra yara yerleri temiz bir sargı beziyle kapatılmalıdır. Üzerine hiçbir şey sürülmemeli, yara kabukları koparılmamalıdır. Çocuk hemen bir sağlık merkezine götürülmeli veya sağlık ekiplerinin olay yerine ulaşması sağlanmalıdır.

Suda Boğulma: Suda boğulma tehlikesi yaşayan çocuk kendi kendine nefes alıyorsa üzerindeki ıslak kıyafetler çıkarılarak vücudu ısıtılmalı ve dinlenmesi sağlanmalıdır. Kendi kendine nefes alamıyorsa bu konuda eğitim almış bir kişi tarafından kalp masajı ve suni solunum yapılarak en kısa zamanda bir sağlık kuruluşuna götürülmesi gerekir.

Boğaza Yabancı Cisim Kaçması Sonucu Boğulma: Çocuğun ağız içi kontrol edilmeli, görülebiliyorsa yabancı cisim çıkarılmaya çalışılmalıdır. Eğer çocuk 1 yaşın üzerinde ise yumuşak bir şekilde *Heimlich Manevrası'* uygulanmalıdır. Çocuğun arkasına geçin ve kollarınızı çocuğun beline dolayın. Bir yumruğunuzu başparmağınızı avucunuzun içine alacak şekilde göbeğin hemen üzerine yerleştirin. Diğer elinizle yumruğunuzu sıkıca kavrayın ve hızla içeriye doğru bastırıp çekin.

Eğer çıkartamıyorsanız bir elinizle göğsünden tutarak bebeği yüzü yere bakacak şekilde ön kolunuzun üzerine dizinizle destek olacak şekilde yatırın. Kürek kemikleri arasına diğer elinizin ayası ile 5 kez vurun. 5 kez işaret ve orta parmağınızla göğüs hamlesi uygulayın. Ağız içini kontrol edin.

Kimyasal (ilaç, böcek ve tarım ilaçları, çamaşır suyu v.b.) zehirlenmeleri: Çocuk bu maddeleri yutmuşsa kusturulmaz, ağızdan bir şey verilmez. Kimyasal maddelerin vücuda dökülmesiyle oluşan yanık durumunda kimyasal madde hızla vücuttan uzaklaştırılmalıdır. Bir eldiven veya poşet yardımıyla çocuğun üzerindeki kıyafetler çıkarılmalıdır. Yanık bölgesi akan suyun altında uzun süre yıkanmalıdır. Eğer yanığa neden olan maddenin antidotu üzerinde yazıyorsa antidotuyla, yoksa sabunla yıkanmalıdır. Çocuk en kısa zamanda bir sağlık kuruluşuna götürülmelidir.

Kaynaklar

Ardalı Yılmaz, Y. (23). İlk yardım. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 7, 8-10.

Atasoy, G. (2008). Ev kazaları. <http://www.guvenatasoy.com/site/?tag=ev-kazalari> adresinden 28.05.2011 tarihinde alınmıştır.

Kadınlar (2010). Ev kazaları ve alınması gereken önlemler. <http://www.kadinlaricin.net/ev-isleri/ev-kazalari.htm> adresinden 25.05.2011 tarihinde alınmıştır.

Köse, O. Ö. ve Bakırcı, N. (2007). Çocuklarda ev kazaları. *TTB Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 16 (3), 31-35.

Özmen, D., Ergin, D., Şen, N. ve Çakmakçı Çetinkaya, A. (2007). 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Eğitim Dergisi*, 3 (12), 13-20.

Siyah, B. (2011). Ev kazaları. <http://evkazalari.net> adresinden 28.05.2011 tarihinde alınmıştır.

Turan, T., Altundağ Dünder, S., Yorgancı, M. ve Yıldırım, Z. (2010). 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazalarının önlenmesi. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*, 16 (6), 552-557

Yusufeli Devlet Hastanesi (2010). Ev kazaları ve ilkyardım. <http://www.yusufelidh.gov.tr/detay.php?id=156&cid=121> adresinden 28.05.2011 tarihinde alınmıştır.